

Gepubliceerd op *Sovon.nl* (<https://www.sovon.nl>)

[Home](#) > Vorsttrek van Toendrarietganzen met halsbanden ontrafeld

Publicatie

Vorsttrek van Toendra-rietganzen met halsbanden ontrafeld

Wie geregeld groepen Kolganzen, Grauwe Ganzen of Brandganzen bekijkt, zal snel een geringde vogel in de telescoop ontdekken. Minder bekend is dat er inmiddels ook weer gemerkte Toendrarietganzen rondvliegen. In de jaren tachtig was o.a. het toenmalige Oost-Duits ringprogramma van Erich Rutschke goed voor de documentatie van spectaculaire trekbevingingen. Zo liet Leo van den Bergh zien dat rietganzen die in de winter in ons land pleisterden in de nauwkeurige winter van hetzelfde seizoen in Midden-Europa verschenen. Het huidige ringprogramma demonstreert hoe de Toendrarietganzen de afgelopen winter op de vorstnival reageerden. Van de 442 tot dusverre in 2008/09 afgelezen vogels werden er in de laatste maanden maar liefst 220 in Nederland waargenomen.

Intensivering ringprogramma

Het huidige ringprogramma van rietganzen maakt deel uit van het bekende Europese Kolganzen-ringprogramma van Helmut Kruckenberg en Altra, waarbij de ganzen voornamelijk met hulp van de Nederlandse ganzenfappers worden gevangen. Inmiddels zijn sinds 2006 meer dan 440 individuen gevangen, inclusief vogels in het oosten van Duitsland (190) en in de broedgebieden op het Russische eiland Kolguyev (90). Alle vogels dragen een gele halsband met een code van een letteren twee cijfers. Naast deze nieuwe vogels zijn ook nog vogels in leven uit eerdere jaren. Zij dragen eveneens een gele halsband (soms verbleekt tot wit) met een verticale code van drie letters/cijfers. Enkele Toendrarietganzen hebben een zwarte halsband, overeenkomstig het kolganzenmodel.

Vorsttrek

De afgelopen maanden werd met de trend van 11 zachte winters gebroken. Half december begon in Polen en het zuidoosten van Duitsland een felle vorstperiode, gevolgd door vorstnival eind december in het westen van Duitsland en Nederland. Vooral in het zuidoosten van Duitsland maakte een dikke sneeuwdek het voedsel deels onbereikbaar, terwijl op veel plaatsen de slaapplassen bevroren raakten. Bij Leipzig daalde de temperatuur zelfs tot -36°C. Het aantal verplaatsingen van gemerkte Toendrarietganzen nam na half december sterk toe (figuur 1). Het aantal in Nederland afgelezen vogels verdubbelde eind december en begin januari (in Nederland geringde vogels in 2008/09 buiten beschouwing gelaten). Soms waren de vogels nog kort tevoren in Oost-Duitsland afgelezen. Bewegingen van een metsatellietzender uitgeruste Toendrarietganzen bevestigen dit beeld. De zender vogel "Micha" verplaatste zich omstreeks 10 januari van Saksen naar de Drentse Veenkoloniën, en was daar ten minste tot eind februari met partner en jong

te vinden (zie <http://www.blessgans.de/index.php?id=351>), en werd ook door diverse waarnemers afgelezen. Ook een belangrijk deel van de geringde vogels was afkomstig uit de omgeving van Leipzig in Saksen. Van de 55 hier in het najaar van 2008 geringde vogels doken er 15 in Nederland op (27%). Ter vergelijking: van de 27 in het najaar van 2007 op dezelfde locatie geringde vogels verschenen er in 2007/08 slechts 2 in Nederland (7%).

Nastvogels uit Saksen werden in Nederland ook veel Toendrarietganzen gezien die in najaar 2008 bij de GülpelSee in Brandenburg waren geringd (33 van de 91 individuen, 36%). Opmerkelijk is dat, ondanks vrestrek naar Nederland, het aantal Toendrarietganzen in Oost-Duitsland onverminderd groot bleef. Ringen werden daar echter weinig afgelezen (ondanks intensieve controles). We vermoeden dat het hier grotendeels om vogels ging die normaal in Polen overwinteren (waar niet wordt geringd), en die de plaats van de westwaarts getrokken vogels innamen.

Bewegingen in Nederland

De kaartjes in figuur 1 laten niet alleen bewegingen van Oost-Duitsland naar Nederland zien, maar vertonen ook fraai hoe de Nederlandse pleisterplaatsen onderling verbonden zijn. Aanvankelijk werden vooral in Drenthe Toendrarietganzen afgelezen. Hier is het aantal Toendrarietganzen in het najaar in de afgelopen jaren sterk toegenomen (zie SOVOIN-Nieuws 21[3]: 15-16). In december-januari werden ook verplaatsingen tussen Noord- en Zuid-Nederland opgemerkt. Opvallend zijn vooral de bewegingen van de Veenkoloniën naar Noord-Limburg en Oost-Brabant. Een mooi voorbeeld is het geringde paar Geel 112 en 113. Zij werden op 30 december door Erno Klunder in de Veenkoloniën bij Wilke rijksterdallen afgelezen, en verschenen op 13 en 16 januari bij Bergen in Noord-Limburg (eigen aflezing: Fred Hastings), en

Trekbevingingen in november 2008

Trekbevingingen in december 2008

Trekbevingingen in januari 2009

Trekbevingingen in februari 2009

Vorsttrek van Toendrarietganzen met halsbanden ontrafeld

Wie geregeld groepen Kolganzen, Grauwe Ganzen of Brandganzen bekijkt, zal snel een geringde vogel in de telescoop ontdekken. Minder bekend is dat er inmiddels ook weer gemerkte

Toendrarietganzen rondvliegen. In de jaren tachtig was o.a. het toenmalige Oost-Duitse ringprogramma van Erich Rutschke goed voor de documentatie van spectaculaire trekbewegingen. Zo liet Leo van den Bergh zien dat rietganzen die in de winter in ons land pleisterden in de nawinter van hetzelfde seizoen in Midden-Europa verschenen. Het huidige ringprogramma demonstreert hoe de Toendrarietganzen de afgelopen winter op de vorstival reageerden. Van de 442 tot dusverre in 2008/09 afgelezen vogels werden er in de laatste maanden maar liefst 220 in Nederland waargenomen.

Document:

[Toendrarietgans_Sovon Nieuws 01-09.pdf](#) ^[1]

Auteurs:

Thomas Heinicke & Kees Koffijberg

Jaar van uitgave:

2009

Uitgever:

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Publicatiemedium:

Artikel

Bron artikel:

Sovon-Nieuws

Jaargang bron:

2009

Nummer:

1

Soortgroep:

[Ganzen](#) ^[2]

Publicatietaal:

Nederlands

Bron-URL: <https://www.sovon.nl/nl/publicaties/vorstrek-van-toendrarietganzen-met-halsbanden-ontrafeld>

Links

[1] https://www.sovon.nl/sites/default/files/doc/Toendrarietgans_Sovon%20Nieuws%2001-09.pdf

[2] <https://www.sovon.nl/nl/taxonomy/term/77>